

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, OIB: 49376181407 na temelju odredbe članka 15. točke 2. i članka 8. stavaka 1. i 4. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga („Narodne novine“ broj 140/05 i 12/12), članaka 78. i 97. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13) u postupku posrednog nadzora pokrenutom po službenoj dužnosti nad poslovanjem leasing društva Volvo Financial Services leasing d.o.o., Zagreb, Karlovačka cesta 94, OIB: 50622045710, zastupanom po članovima uprave Igoru Smolecu, OIB: 21470388071 i Dubravku Jelčiću, OIB: 38038611716, na sjednici Upravnog vijeća održanoj dana 13. prosinca 2022. donosi

RJEŠENJE

Društvu Volvo Financial Services leasing d.o.o., Zagreb, Karlovačka cesta 94, OIB: 50622045710 radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, nalaže se:

- donijeti metodologiju za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu usklađenu s odredbama *Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja broj 9 Financijski instrumenti* u kojoj će na jasan i transparentan način biti propisan izračun umanjenja vrijednosti potraživanja koji će se temeljiti na razumnim i utemeljenim podacima,
- na temelju tako donesene metodologije izračunati umanjenje vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. godine.

Kao dokaz o izvršenju ovog naloga, društvo Volvo Financial Services leasing d.o.o., Zagreb, Karlovačka cesta 94, OIB: 50622045710 dužno je do 30. travnja 2023. Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga dostaviti Izvješće o poduzetim mjerama zajedno s:

- donesenom metodologijom za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja,
- analitičkim prikazom izračuna umanjenja vrijednosti potraživanja sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. (u obliku Excel tablice),
- bruto bilancom sa stanjem na dan 31. prosinca 2022.,
- mišljenjem vanjskog revizora o provedbi naloga iz Rješenja,
- drugim dokazima koji potvrđuju izvršenje naloga iz Rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Na temelju članka 78. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13; dalje u tekstu: Zakon), a uzimajući u obzir dokumentaciju zaprimljenu u sklopu predmeta KLASA: 993-04/22-02/15, ovlaštene osobe Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Hanfa) obavile su po službenoj dužnosti posredni nadzor nad poslovanjem društva Volvo Financial Services leasing d.o.o., Zagreb, Karlovačka cesta 94, OIB: 50622045710 (dalje u tekstu: Društvo) po predmetu nadzora umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu na dan 31. prosinca 2021. godine.

O obavljenom posrednom nadzoru dana 4. studenog 2022. sastavljen je Zapisnik o obavljenom nadzoru, KLASA: UP/I 993-06/22-01/18, URBROJ: 326-01-50-52-521-22-2 (dalje u tekstu: Zapisnik). Društvu je omogućeno ostvariti i zaštititi svoja prava i pravne interese sukladno članku 88. stavku 2. Zakona, a u svezi s člankom 92. stavkom 3. Zakona na način da je imalo pravo uložiti prigovor na Zapisnik, odnosno dostaviti eventualne primjedbe uz koje je bilo dužno priložiti dokumentaciju kojom dokazuje osnovanost navoda. Društvo je dana 16. studenog 2022. dostavilo podnesak „Posredni nadzor nad umanjenjem vrijednosti potraživanja – Zapisnik o obavljenom nadzoru, Klasa: UP/I 993-06/22-01/18“ (dalje u tekstu: Prigovor).

U predmetnom nadzoru provjeravana je adekvatnost internih akata kojima je propisan izračun umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu odnosno njihova usklađenost s odredbama *Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja broj 9 Financijski instrumenti* (dalje u tekstu: MSFI 9) kojim je od 1. siječnja 2018. regulirano umanjenje vrijednosti financijske imovine te sam izračun umanjenja vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2021. godine.

Društvo se u tijeku nadzora očitovalo da nema vlastitu metodologiju za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja već primjenjuje metodologiju VFS (Volvo Financial Services) grupacije koja je propisana *Metodologijom modela za rezerve (VFS IFRS 9 Reserve Model Methodology)* i *Smjernicama za potencijalne otpise (Region EMEA Potential Write-off Guidelines)* uz što je dostavilo i dodatno pojašnjenje načina izračuna.

Sukladno *Metodologiji modela za rezerve*, rezervacije za umanjenje vrijednosti trebaju se temeljiti na sveobuhvatnim, pravilno dokumentiranim i dosljedno primijenjenim analizama portfelja. Očekivani kreditni gubici koji se mogu pripisati plasmanima čija je vrijednost umanjena za kreditne gubitke odražavaju se u posebnim ispravcima vrijednosti, a očekivani kreditni gubici za plasmane čija vrijednost nije umanjena za kreditne rizike odražavaju se u općim ispravcima vrijednosti. Za dodatne faktore koji utječu na naplativost potraživanja koji nisu obuhvaćeni čistim matematičkim izračunom izvršava se usklađivanje koje mora biti potkrijepljeno empirijskom i kvantitativnom analizom.

Iz navedenog proizlazi da Društvo za umanjenje vrijednosti potraživanja izračunava posebne (Specific reserve) i opće ispravke vrijednosti (General reserve).

Sukladno *Smjernicama za potencijalne otpise* i očitovanju Društva **posebni ispravci vrijednosti** se izračunavaju umnoškom očekivanog kreditnog gubitka (nedospjela glavnica + otvorena potraživanja + troškovi vezani uz oduzimanje predmeta leasinga i naplatu – tržišna vrijednost predmeta leasinga – zaprimljena sredstva osiguranja) i vjerojatnosti neispunjenja obveza. Vjerojatnost neispunjenja obveza kupca određuje se temeljem smjernicama popisanih metodologija. Svim kupcima s vjerojatnošću neispunjenja obveza većom od 50% dodjeljuju se posebni ispravci vrijednosti koji odgovaraju vjerojatnosti neispunjenja obveza od 100% tako da su posebni ispravci vrijednosti jednaki očekivanom kreditnom gubitku. Ako je vjerojatnost neispunjenja obveza manja od 50% posebni ispravci vrijednosti se izračunavaju na način da se vjerojatnost neispunjenja obveza množi s iznosom očekivanog kreditnog gubitka.

Društvo se u tijeku nadzora očitovalo da se **opći ispravci vrijednosti**, za portfelj primatelja leasinga koji svoje obveze ispunjavaju u ugovorenim rokovima, ne računaju po ugovorima nego na skupnoj osnovi. S obzirom da, zbog kratkoće dosadašnjeg poslovanja ne raspolaže vlastitim povijesnim podacima o štetnim slučajevima, Društvo se očitovalo da za izračun ispravaka vrijednosti koristi povijesne podatke od usporedivih društava unutar grupe VFS grupacije (zemlje CEE regije).

Sukladno *Metodologiji modela za rezerve* opći ispravci vrijednosti se izračunavaju umnoškom očekivane učestalosti neispunjenja obveza (expected frequency of default) i očekivane materijalnosti neispunjenja obveza (expected severity of default) pri čemu:

- očekivana učestalost neispunjenja obveza predstavlja predviđeni broj ugovora za koje se očekuje da po njima neće biti ispunjene obveze tijekom preostalog vijeka trajanja (default),
- očekivana materijalnost neispunjenja obveza (expected severity of default) predstavlja prosječni gubitak po ugovoru (iskazan u EUR).

Uvidom u, od Društva zaprimljene, dodatne godišnje izvještaje (Izvještaj o strukturi portfelja – financijski leasing (SP-FL), Izvještaj o kretanjima ispravaka vrijednosti (IV), Izvještaj o kvaliteti portfelja (KP)) sa stanjem na dan 31. prosinca 2021. te analitički prikaz (po ugovorima o leasingu) izračuna rezervacija za umanjenje vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2021. Hanfa je utvrdila da ukupni ispravak vrijednosti potraživanja koje je Društvo evidentiralo u svoje poslovne knjige iznosi 2.266.817,13 kuna (299.447,44 EUR) od čega se na posebne ispravke

vrijednosti odnosi 501.489,11 kuna (66.246,91 EUR), a na opće ispravke vrijednosti 1.765.328,02 kuna (233.200,53 EUR).

Uvidom u dostavljene analitike izračuna ispravaka vrijednosti utvrđeno je da se **posebni ispravci vrijednosti** u iznosu od 66.246,91 EUR (501.489,11 kuna) odnose na samo jednog primatelja leasinga za kojeg su izračunati ispravci vrijednosti za 21 ugovor o leasingu sukladno formuli iz internog akta. Ukupna potraživanja umanjena su za očekivanu prodajnu cijenu (umanjenu za očekivane troškove preuzimanja) čime je Društvo izračunalo očekivani gubitak nakon prodaje koji pomnožen sa stopom vjerojatnosti neispunjenja obveza daje iznos posebnih ispravaka vrijednosti za navedene ugovore.

Provjerom izračuna posebnih ispravaka vrijednosti Hanfa je utvrdila da Društvo ne raspolaže s nikakvim podlogama za određivanje, u izračunu korištene, stope vjerojatnosti neispunjenja obveza od 49% slijedom čega se nije mogla uvjeriti u njenu adekvatnost.

Nadalje, utvrđeno je da je Društvo u izračunu koristilo neispravnu vrijednost nedospjele glavnice odnosno umjesto nedospjele glavnice u izračunu ispravaka vrijednosti korišteni su iznosi novo nabavnih vrijednosti objekta leasinga. Da je Društvo u izračun uzelo ispravnu vrijednost potraživanja (vrijednost nedospjele glavnice) očekivana prodajna cijena bila bi veća od ukupnih potraživanja iz čega proizlazi da Društvo ne bi bilo u obvezi formirati posebne ispravke vrijednosti za navedene ugovore.

Također je utvrđeno da način utvrđivanja tržišne vrijednosti objekta leasinga nije propisan internim aktima Društva, niti je Društvo dostavilo pojašnjenje zašto se i u kojim slučajevima primjenjuju određeni postoci umanjenja imovine, iz čega se Hanfa nije mogla uvjeriti u ispravnost u izračunu korištenog iznosa tržišne vrijednosti objekta leasinga.

Slijedom navedenog, s obzirom da je Društvo u izračunu koristilo neispravnu vrijednost nedospjele glavnice te upitan iznos tržišne vrijednosti objekta leasinga i stope vjerojatnosti neispunjenja obveza, Hanfa se nije mogla uvjeriti u ispravnost izračuna posebnih ispravaka vrijednosti.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju Hanfa je utvrdila da je Društvo na dan 31. prosinca 2021. izračunalo **opće ispravke vrijednosti** za flotu i izvan flote u iznosu od 140,2 tis. EUR koje je uvećalo za dodatni iznos općih ispravaka vrijednosti od 92,8 tis. EUR iz razloga, kako se Društvo očitovalo, brzog rasta portfelja što daje ukupni iznos općih ispravaka vrijednosti od 233 tis. EUR (1.765.328,02 kuna).

Hanfa je nadzorom utvrdila da kao podlogu za izračun općih ispravaka vrijednosti Društvo koristi matricu učestalosti (Frequency) i materijalnosti (Severity) čiji umnožak daje iznos općih ispravaka vrijednosti. Učestalost je iskazana kao broj ugovora u portfelju Društva za koje se očekuje da će nastupiti default, a materijalnost je iskazana kao prosječni gubitak po ugovoru u EUR.

Provjerom izračuna Hanfa je utvrdila da Društvo učestalost gubitka (kao jedan od elemenata izračuna) ne izračunava na temelju stvarnih povijesnih podataka povezanih društava iz CEE regije (kako se početno očitovalo i kako je propisano metodologijom) već za izračun koristi podatak Svjetske banke o udjelu nenaplativih kredita zemalja CEE na dan 31. prosinca 2021. koji postotak uvećava za 50%. Hanfa smatra da podatak o udjelu nenaplativih kredita zemalja CEE ne predstavlja relevantan podatak jer se isti odnosi na podatke o svim odobrenim kreditima u tim zemljama, a ne na leasing vozila i opreme što je predmet poslovanja Društva.

Slijedom navedenog, s obzirom da je Društvo u izračunu koristilo upitan pokazatelj učestalosti gubitka, Hanfa se nije mogla uvjeriti u ispravnost izračuna općih ispravaka vrijednosti za flotu i izvan flote.

Vezano uz izračun **dodatnog iznosa općih ispravaka vrijednosti** Društvo se očitovalo da je povrh navedenog kvantitativnog modela izračuna općih ispravaka vrijednosti primijenilo dodatnu kvalitativnu analizu, tzv. „top-side adjustment“ koja je rezultirala dodatnim iznosom općih ispravaka vrijednosti u iznosu od 92,8 tis. EUR. Društvo navodi da je razlog tome

činjenica da je utjecaj pandemije COVID-19 u 2021. bio značajan, a sve posljedice na poslovanje klijenata nisu bile poznate Društvu. Uvidom u dostavljenu metodologiju i smjernice kojima je reguliran izračun ispravaka vrijednosti u Društvu Hanfa je utvrdila da istima nije propisan izračun dodatnih ispravaka vrijednosti potraživanja („top-side adjustment“).

Na zahtjev Hanfe za dostavom detaljnog pojašnjenja izračuna dodatnog iznosa općih ispravaka vrijednosti zajedno s podlogama za izračun Društvo se očitovalo da ne raspolaže s kalkulacijom dodatnog ispravka vrijednosti te da je isti rezultat procjene risk managementa izazvan očekivanjem potencijalnog rasta nemogućnosti ispunjavanja obveza od strane primatelja leasinga prvenstveno zbog utjecaja pandemije Covid-19.

Iz navedenog je razvidno da je Društvo u svoje poslovne knjige priznalo značajan iznos dodatnih ispravaka vrijednosti bez podloga temeljem kojih bi se mogla provjeriti opravdanost priznavanja istih.

Slijedom navedenog, s obzirom da izračun dodatnih općih ispravaka vrijednosti nije propisan važećim internim aktima te da Društvo ne raspolaže s podlogama za njihovu procjenu, Hanfa se nije mogla uvjeriti u adekvatnost njihovog izračuna.

Slijedom svega navedenog, provjerom izračuna ispravaka vrijednosti Hanfa je utvrdila da Društvo prilikom izračuna ispravaka vrijednosti potraživanja nije primijenilo vlastite interne akte za koje se očitovalo da ih primjenjuje. Društvo je u izračunu koristilo parametre čiju ispravnost nije bilo moguće provjeriti s obzirom da nije imalo jasne podloge kako su određeni. S obzirom na utvrđene nepravilnosti Hanfa se nije mogla uvjeriti da je izračun ispravaka vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2021. usklađen s odredbama MSFI 9 koje propisuju umanjeње vrijednosti potraživanja čime je upitna fer vrijednost potraživanja iskazana u poslovnim knjigama Društva kao i poslovni rezultat te kapital na dan 31. prosinca 2021. godine.

Društvo se u Prigovoru očitovalo da primjenjuje Model rezervacija za rizike sukladno odredbama MSFI-a 9, kao i sve ostale članice VFS grupacije. Društvo navodi da je zbog činjenice da se radi o novoosnovanom društvu koje je do 31. prosinca 2021. imalo iza sebe samo 18 mjeseci operativnog poslovanja, u tom razdoblju nije raspolagalo određenim indikatorima potrebnim za izračun umanjeња vrijednosti potraživanja sukladno grupnoj direktivi, obzirom da se ti indikatori računaju temeljem stvarnih povijesnih podataka. Stoga je kako se navodi, Društvo prilikom izračuna umanjeња vrijednosti na dan 31. prosinca 2021. u određenoj mjeri moralo odstupiti od doslovne primjene grupne direktive. Društvo navodi da su primjeri odstupanja ispravno navedeni u Zapisniku i da nema primjedbi na iste. Društvo zaključuje kako smatra da nije postupilo protivno odredbama članka 73. stavka 1. Zakona i protivno odredbama MSFI 9 te da iskazana fer vrijednost potraživanja i kapitala na dan 31. prosinca 2021. nije upitna. Također, Društvo navodi da je njihov revizor Deloitte d.o.o. bio upoznat s metodologijom i načinom izračuna te da nije imao primjedbi na izračunati iznos umanjeња vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2021. godine.

Hanfa prihvaća činjenicu da Društvo, s obzirom na specifičnosti u ovoj fazi razvoja, nije bilo u mogućnosti doslovno primijeniti odredbe internih akata za koje se očitovalo da ih primjenjuje u svom poslovanju. Činjenica je da Društvo zbog kratkoće poslovanja nije raspolagalo s adekvatnim povijesnim podacima o nastalim gubicima temeljem čega bi moglo odrediti pokazatelje vjerojatnosti neplaćanja koje bi koristilo u izračunu. Međutim, sam interni akt VFS grupacije predviđa da u slučaju oskudnosti podataka o vlastitim gubicima Društvo može koristiti podatke usporedivih društva iz VFS grupacije, a što Društvo nije činilo.

Hanfa se ne slaže s navodima Društva iz Prigovora da iskazana fer vrijednost potraživanja i kapitala na dan 31. prosinca 2021. nije upitna. Naime, nadzorom je nedvojbeno utvrđeno, a što i samo Društvo u Prigovoru nije osporavalo, da je Društvo u izračunu posebnih ispravaka vrijednosti koristilo pogrešnu vrijednost potraživanja (nedospjele glavnice) čime je pogrešno izračunalo ispravke vrijednosti. Iako je činjenica je da je u ovom slučaju Društvo precijenilo ispravke vrijednosti (odnosno izračunalo ispravke vrijednosti u iznosu većem od potrebnog)

takav izračun je nedvojbeno utjecao na podcjenjivanje potraživanja i kapitala na dan 31. prosinca 2021. godine.

Hanfa smatra da bi se sam proces izračuna ispravaka vrijednosti potraživanja trebao temeljiti na transparentnim internim aktima kojima bi bio jasno propisan izračun ispravaka vrijednosti potraživanja i koji bi se dosljedno primjenjivali u praksi.

Slijedom navedenog, Hanfa smatra da bi Društvo trebalo donijeti metodologiju za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja koja bi bila primjerenija trenutnom poslovanju Društva te na temelju tako donesene metodologije izračunati ispravke vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022., a kako je to naloženo u izreci Rješenja.

Na temelju rezultata cjelokupnog postupka, provedenog na temelju odredbe članka 78. Zakona, a sukladno članku 9. i 96. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“ broj 47/09 i 110/21, dalje u tekstu: ZUP), odlučeno je kao u izreci Rješenja, a sve uzimajući u obzir da se time u većoj mjeri nego što je to nužno ne ometa redovito poslovanje Društva, sve u skladu s načelom zaštite prava stranaka i javnog interesa iz članka 6. ZUP-a.

Odlučujući o dužini rokova u kojima je Društvo dužno postupiti po Rješenju, Hanfa je uzela u obzir prirodu i obujam obveze te ocijenila da je navedeni rok za izradu i dostavu izvješća Hanfi primjeren i logičan sukladno članku 79. stavku 2. ZUP-a.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog Rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu u Zagrebu u roku od 30 dana od dana primitka ovog Rješenja.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA
dr. sc. Ante Žigman

KLASA: UP/I 993-06/22-01/18
URBROJ: 326-01-50-52-521-22-5

Zagreb, 13. prosinca 2022.